

Види механізмів ціноутворення на газ

(джерело: *International Gas Union: Wholesale Gas Price Survey - 2014 Edition*)

Назва механізму	Зміст
Прив'язка до зміни ціни на нафту (Oil Price Escalation – OPE)	Ціна на газ прив'язана, як правило, через базову ціну та умову її зміни в контракті, до конкуруючих видів палива, за звичай, сирової нафти, дизельного пального та/або мазуту. У деяких випадках може бути використано ціни на вугілля для генерування електроенергії.
Рівновага попит-пропозиція газу (Gas-on-Gas Competition - GOG)	Ціна визначається взаємозв'язком попиту та пропозиції – конкурсом газу-з-газом – у процесі їх зміни протягом різних періодів (щоденно, щомісячно, щорічно або в інші періоди). Торгівля здійснюється на фізичних вузлах («хабах»), наприклад, Henry Hub, США, та віртуальних «хабах» (наприклад, NBP, Великобританія). Певно, має бути розвинуто ф'ючерсні ринки (біржі NYMEX або ICE). Не весь газ купується і продається на короткостроковій основі за фіксованою ціною, будуть і довгострокові контракти, але вони будуть використовувати індекси цін на газ для визначення щомісячної плати, наприклад, а не індекси конкуруючих видів палива. Спотові ціни СПГ та ціни двосторонніх угод на ринках, де наявні численні покупці й продавці, також належать до цієї категорії.
Двостороння монополія (Bilateral Monopoly – BIM)	Ціна визначається шляхом переговорів і укладання двосторонньої угоди між великим продавцем і великим покупцем, за якою для певного періоду часу ціна газу є фіксованою, як правило, цей період складає один рік. Це може бути письмовий договір, укладений на місці, хоча частіше – це домовленість на урядовому рівні чи на рівні державної компанії. Механізм BIM характерний, за наявності одного монопольного покупця або продавця (домінуючого, принаймні, з однієї сторони угоди), на відміну від реалізації механізму змагання газ-із-газом (GOG), де участь беруть численні покупці та продавці.
Чиста ціна від кінцевого продукту (Netback from Final Product – NET)	Ціна встановлюється постачальником газу як функція від ціни одержуваного кінцевого продукту, що виробляється покупцем. Це може бути в разі, коли газ використовується як сировина у хімічній промисловості, наприклад, для одержання аміаку або метанолу, і є основним джерелом змінних витрат на виробництво продукту.
Регулювання: Вартість послуги (Regulation: Cost of Service – RCS)	Ціна визначається або затверджується регулюючим органом або, можливо, міністерством, однак, рівень ціни, що встановлюється, має на меті покрити «вартість обслуговування», включаючи відшкодування інвестицій і обґрунтовану норму прибутку.
Регулювання: Соціально -	Ціна встановлюється на нерегулярній основі, ймовірно,

<p>політичний базис (Regulation: Social and Political – RSP)</p>	<p>міністерством, на політичному/соціальному базисі, у зв'язку з необхідністю покрити зростаючі витрати, або, можливо, як спроба збільшити доходи.</p>
<p>Регулювання: За ціною, нижче собівартості (Regulation: Below Cost – RBC)</p>	<p>Ціна навмисно встановлюється нижче середньої вартості виробництва й транспортування газу, часто як форма державного субсидування населення.</p>
<p>Без ціни (No Price – NP)</p>	<p>Отриманий газ або надається безкоштовно населенню й промисловості, можливо, як сировина для хімічних заводів чи заводів з виробництва добрив, або для процесів переробки й підвищення нафтовіддачі пластів. Отриманий газ – це може бути попутний нафтовий газ та/або рідкі фракції – газ, що розглядається як побічний продукт.</p>
<p>Ціна невідома (Not Known – NK)</p>	<p>Немає даних або базису.</p>